

מראי מקומות- מנחות ט"ז

אבד הלחם. אולם הק' ע"ז דא"כ איך חבירו כשר, הרי אם נאבד הלחם אבדו כבשים, וע"ש עוד בזה.

(ד) **שכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה- ע' בשפת אמת** (עמוד ב' ד"ה ובאמת) שנתקשה בענין זה, נשיילי' אם כוון לפגל, דלמה לא יהא נאמן, הא בידו הוא. ואי נימא דמיירי באמת שנתכוין לפגל, רק נח' רב ושמאל בזה, דרק ס"ל דהוי אומדנא דמוכח ולכן לא הוי דברים שבלב, ושמאל ס"ל דאפי' אם באמת מכוון כן, מ"מ הוי דברים שבלב ואינם דברים, א"כ מאי מקשה לרב מכל הני ברייתות, שמא מיירי הכא שאמר שלא הי' כוונתו בשני' לפגל. אע"כ דס"ל לרב דאפי' בכה"ג אמרי' דדעתו על הראשונה, וצ"ע הטעם. וע' בחי' הגרי"ז כאן דביאר דמה דאמרי' דעל דעת ראשונה הוא עושה, אי"ז אומדנא דחושב כן, אלא דין הוא, ואפי' אם יאמר בפירוש דאינו מחשב כן לא מהני.

(ה) **שכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה- כ' השפת אמת, דלכא' מסוגיין ק' על שי' רש"י לעיל (ב:) דפיגול לא מהני במחשבה אלא בדיבור, דאפי' אם אמרי' דעל דעת הראשונה הוא עושה, מ"מ דיבור ליכא** [ויש לעי' אם זה ק' גם לדברי הגרי"ז הנ"ל]. וכ' דצ"ל דמ"מ כיון דהוי דיבור בחצי מתיר, מהני מחשבה בחצי השני'.

(ו) **על דעת ראשונה הוא עושה- ע' בחי' הגרי"ז** דהעיר דבעלמא אמרי' על דעת ראשונה הוא עושה, ואי"ז הובא בתורת מחלוקת, ומ"ש כאן דהובא באופן מחלוקת. וביאר דבשאר מקומות כשמביאים דין זה דעל דעת ראשונה, היינו משום דאין צריך מחשבה, אלא בעינן שיעשה המעשה לשמה, ובזה כ"ע מודו שיש דין דעל דעת ראשונה הוא עושה. אבל כאן מיירי דצריך מחשבה כדי לפסול, ובזה נח' רב ושמאל, האם הא דעל דעת ראשונה הוא עושה הוי כאילו יש כאן מחשבה הפוסלת או לא.

(א) **פיגול בקומץ ולא בלבונה- פרש"י, דהיינו** הקטרת קומץ. וכן הוא בברייתא בגמ', בד"א בקמיצה ובמתן כלי ובהילוך, אבל בא לו בהקטרה וכו'. ופרש"י שם, דהיינו משום דהני ג' עבודות אין דומה להם בלבונה, הלכך כולו מתיר הוא, משא"כ בהקטרת הקומץ, כיון דשייך גם הקטרה בלבונה, א"כ שפיר נחשב להיות חצי מתיר. וע' בקרן אורה שהביא דשי' הרמב"ם הוא דכל ד' עבודות שייכות גם בלבונה, וא"כ באמת כל העבודות הנעשות בקומץ הם חצי מתיר, ואינם מפגלים למ"ד דאין מפגלין בחצי מתיר. אולם תמה הקר"א מסוגיין, דמבואר לכא' דרק בהקטרת קומץ שייך דין חצי מתיר. וע' מש"כ מאיזה אחרונים, והק' על דבריהם, והוא ביאר דס"ל להרמב"ם דמח' הסוגיות הוא, והרמב"ם פסק כהסוגיא בסוטה דס"ל דשפיר שייך ד' עבודות בלבונה.

(ב) **שחט א' מן הכבשים לאכול ממנו למחר, הוא פיגול וחבירו כשר- הק' הקרן אורה, דמשמע** דפיגול גמור הוא לכ"ע, וק', מ"ש מקומץ ע"מ לאכול שירי' למחר דלא הוי פיגול לרבנן, משום דחצי מתיר הוא, וה"נ כבש א' חצי מתיר הוא, דהא ב' כבשים מעכבים זה את זה, ואסור לאכול א' קודם לשחיטת חבירו. ותי' דדוקא קומץ ולבונה, דהוקבעו בכלי א', ושניהם מתירין השירים בעבודה א', זה נחשב לחצי מתיר. אבל ב' כבשים, נהי דמעכבין זה את זה, מ"מ כ"א מתיר לעצמו את שלו, ואין השני מתירו [ולכא' כוונתו דאינו אלא עיכוב צדדית, אבל אינו מתיר].

(ג) **שחט א' מן הכבשים לאכול ממנו למחר, הוא פיגול וחבירו כשר- ע' בטהרת הקודש דכ' להסתפק, לפי שי' רבנן דאין מפגלין בחצי מתיר, האם אמרי' דעכשיו דא' מן הכבשים פיגול הוא, ממילא חל הפיגול גם על הלחם שהם טפלים לו, ורק אם חישב על הלחם לבד לא חל הפיגול, כיון שאין מפגלין בחצי מתיר, אבל כיון דחל הפיגול על כבש זה, ממילא הלחם שטפלים לו ג"כ פיגול, או דלמא ל"ש. וע"ע בחי' הגרי"ז דנקט דכיון דהכבש פיגול, ממילא הלחם פסול משום דכיון דאבד הכבש**

ביאור, כ' הטהרת הקודש דהיינו משום דבעבודה המתרת, י"ל דכל זמן דעדיין לא התיר, א"כ עדיין לא עשה פעולתה, מאחר דצריך עבודה אחרת כדי לגמור התירה. משא"כ בעבודה שאינה מתרת, ואפ"ה אמר בה רחמנא דמהני בה מחשבה, א"כ נהי נמי דאיכא נמי דכוותה בלבונה, מ"מ כל א' בפני עצמו נגמרת עבודתו, ולכך עבודת א' מהם נמי פסול.

(ב) כל עבודה שאינה מתרת- פרש"י, כגון הולכה דלא מיעכבא, דאפשר להושיט זה לזה. וע' בעולת שלמה שהביא מה שהק' המשנה למלך, דהא ש"י ר' יוחנן גופי' הוא דהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, וא"כ איך אפשר בהושטה. ות"י העולת שלמה, דיש להק' להיפוך, דאם הולכה שלא ברגל שמה הולכה, א"כ מה אמר רש"י דהולכה אינה מעכבא משום דשייך הושטה, אדרבה, הושטה גופא הולכה הוא. ולכן פי' דבאמת הולכה אינה מעכבת במנחה, ואם מוליכו בלא מעשה הולכה, אין צריך לחזור ולעשות הולכה כמו שצריך לעשות בדם, והוא משום דלא כתי' הולכה מפורש במנחה, לכן שפיר י"ל דאינו מעכב.

(ג) דם סכין מקדשא לי', והבא לקדש כבא להתיר דמי- הק' בקהלות יעקב (י'), למה צריכין לומר דהבא לקדש כבא להתיר דמי, הרי לכאור' פשוט הוא דהשחיטה מתרת הדם לזריקה, וא"כ לימא דשחיטה גופא מתיר הוא. ות"י ע"פ היסוד שכ' שם, דבאמת גוף הדם לא בעי להתיר שחיטה, רק שיהא הדם יוצא מן הקרבן שעשוי בו מעשה שחיטה, וא"כ אין השחיטה המתיר את הדם לזריקה, אלא השחיטה עושה המציאות של בהמה שחוטה, וממילא הדם ראוי לזריקה.

(ד) הילוך דמתן כלי- פרש"י, היינו עבודה שלמה, כיון דאין מתנת כלי בלבונה. וע' בחי' הגר"ח על הרמב"ם (פסוה"מ"ק י"ח, י"ב) דנתקשה בזה, דהוכיח דגם בלבונה צריך ליתנה לכלי שרת שני, וביאר דכוונת רש"י כאן רק דאין לנתינה זו דין קבלה, ולכן אמרי' דלבונה לית בה דין מתן כלי, אבל במציאות שפיר ניתן לכלי שרת שני'.

(ז) הניחא למ"ד בפר ואפי' בדמו של פר, וכו'- דהיינו, דבזה שפיר שייך שיש ב' דעות בעבודת יו"כ. והק' האור שמח (כלי המקדש א', י"ב), איך נעשה כהן גדול, הרי צריך עבודתו כדי שיתחנך, ועבודה זו פיגול הוא, וא"כ איך נתחייב כרת, הרי עבודתו שמחנכתו בפיגול הי', וא"כ לא נתחנך, וממילא אינו כהן גדול, ולא הוי זריקתו זריקה בכשרות כלל, וא"כ לא קרבו מתיריו בהכשר, ולמה חייב. וע"ש שכ' דכיון דלפיגולו מרצה, זה ג"כ סגי כדי לחנכו להיות כהן גדול, אף דפיגול הוא. וע"ש עוד מש"כ ליישב עפ"ז המשך הגמ'.

(ח) אלא למ"ד בפר ולא בדמו של פר מאי איכא למימר- הק' השפת אמת, הא לכאור' אפי' למ"ד זה, אם מת הכה"ג לאחר שנתן המתנות בפנים, מביאין פר חדש, אבל אינו חוזר ונותן בפנים, כיון דכ"א כפרה בפנ"ע הוא, וא"כ שפיר שייך ב' דעות אפי' למ"ד ולא בדמו של פר, ומה הק' הגמ', ונשאר בצ"ע.

(ט) והא בין בין קתני, קשיא- הק' רעק"א, הא רבא מוקי בסמוך בד' פרים, וא"כ שפיר שייך בכהן אחר, ואף לאידך תירוצא אפי' תימא פר א', מ"מ הא אפשר דמיירי בד' פרים, וא"כ י"ל דרב אוקי בד' פרים, והניח בצ"ע.

(י) והאי כיון דחשיב בה בפנים פסלי', כי מדי בהיכל, מיא בעלמא וכו'- ע' בעולת שלמה דהביא מה שנסתפק המשנה למלך, בהא דאמרי' דאין פיגול מחייב כרת עד שיקרבו כל מתיריו, למה כאן הוי מדי במיא בעלמא, הרי כיון דעדיין לא הוקרבו כל מתיריו, א"כ לכאור' לפי הצד דאינו חל עד שיקרבו מתיריו, א"כ הוי הזאה מעליא כל זמן שלא השלים להקריב כל מתיריו. ודחה ראוי' זו, די"ל דאפי' אם אינו פיגול לחייב כרת עד לאחר שיקרבו כל מתיריו, אבל כיון דהוקרבו כל מתיריו, נמצא דלמפרע הי' פיגול, ושפיר אמרי' דמה דמדי בהיכל מיא בעלמא הוא.

(יא) כל עבודה שאינה מתרת עבודה חשובה היא לפגל עליה בפני עצמה- פרש"י, דליכא למימר עד שיפגל בכל המתיר, דהא לאו מתיר הוא, ואין כח לאחרת לעכב. וביתר